

SHALOM HARTMAN מכון
INSTITUTE הרטמן שלום

Together & Apart: The Future of Jewish Peoplehood

Session Nine: New Relationship Models for Jewish Peoplehood

with Rabbi Lauren Berkun

1. **Donniel Hartman, "Israel and World Jewry: Definitions of Relationships," in "Together and Apart: The Future of Jewish Peoplehood," *iEngage* Vol. 5, Shalom Hartman Institute, 2020**

Family

A group of people related by blood and having a shared sense of belonging and mutual obligation.

Fellow Believers

A group of people who have a strong commitment to a shared religious belief or a belief that something is right or good.

Partners

A group of people who join in a common undertaking, with shared risks and profits.

Investor

Participants in a collective enterprise that expends money, capital, or resources with the expectation of achieving a profit or gaining an advantage.

Consumer

A person who purchases or benefits from the use of goods and services.

2. Genesis 6 (excerpts from verses 9-22)

- ט** אֱלֹהִים, תּוֹלְדֵי נֹחַ--נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, בְּדַרְתָּיו: אֶת-הָאֱלֹהִים, הִתְהַלֵּךְ-נֹחַ.
- 9** This is the line of Noah.—Noah was a righteous man; he was blameless in his age; Noah walked with God.—
- י** וַיּוֹלֵד נֹחַ, שְׁלֹשָׁה בָנִים--אֶת-שֵׁם, אֶת-חָם וְאֶת-יָפֶת.
- 10** Noah begot three sons: Shem, Ham, and Japheth.
- יא** וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ, לִפְנֵי הָאֱלֹהִים; וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ, חָמָס.
- 11** The earth became corrupt before God; the earth was filled with lawlessness.
- יב** וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת-הָאָרֶץ, וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה: כִּי-הִשְׁחִית כָּל-בֶּשֶׁר אֶת-דַּרְכּוֹ, עַל-הָאָרֶץ. {ס}
- 12** When God saw how corrupt the earth was, for all flesh had corrupted its ways on earth.
- יג** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ, קַח כָּל-בֶּשֶׁר בָּא לְפָנַי--כִּי-מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס, מִפְּנֵיהֶם; וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם, אֶת-הָאָרֶץ.
- 13** God said to Noah, "I have decided to put an end to all flesh, for the earth is filled with lawlessness because of them: I am about to destroy them with the earth.
- יד** עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי-גֹפֶר, קְנִים תַעֲשֶׂה אֶת-הַתֵּבָה; וְכִפְרָתָ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ, בַּכֹּפֶר.
- 14** Make yourself an ark of gopher wood; make it an ark with compartments, and cover it inside and out with pitch.
- טו** וְאֲנִי, הִנְנִי מְבִיא אֶת-הַמַּבּוּל מִיָּם עַל-הָאָרֶץ, לְשַׁחַת כָּל-בֶּשֶׁר אֲשֶׁר-בּוֹ רוּחַ חַיִּים, מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: כֹּל אֲשֶׁר-בָּאָרֶץ, יָגוּעַ.
- 17** "For My part, I am about to bring the Flood—waters upon the earth—to destroy all flesh under the sky in which there is breath of life; everything on earth shall perish.
- יז** וְהִקְמֹתִי אֶת-בְּרִיתִי, אִתְּךָ; וּבָאתָ, אֵל-הַתֵּבָה--אִתְּךָ, וּבְנֵיךָ וְאִשְׁתְּךָ וְנָשֵׁי-בְנֵיךָ אִתְּךָ.
- 18** But I will establish My covenant with you, and you shall enter the ark, with your sons, your wife, and your sons' wives.
- יט** וּמִכָּל-הַחַי מִכָּל-בֶּשֶׁר שְׁנַיִם מִכָּל, תָּבִיא אֵל-הַתֵּבָה--לְהַחֲלִית אִתְּךָ: זָכָר וּנְקֵבָה, יִהְיוּ.
- 19** And of all that lives, of all flesh, you shall take two of each into the ark to keep alive with you; they shall be male and female.
- כב** וַיַּעַשׂ, נֹחַ: כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ, אֱלֹהִים--כִּן עָשָׂה.
- 22** Noah did so; just as God commanded him, so he did.

3. Genesis 17:1-10

א וַיְהִי אֲבָרָם, בֶּן-תְּשַׁעִים שָׁנָה וַתֵּשַׁע שָׁנָיִם; וַיֵּרָא יְהוָה אֶל-אֲבָרָם, וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי-אל שְׁדֵי--הַתְּהִלָּה לְפָנָי, וְהָיָה תָמִים.

1 When Abram was ninety-nine years old, the LORD appeared to Abram and said to him, "I am El Shaddai. **Walk in My ways** and be blameless.

ב וְאֶתְנָה בְרִיתִי, בֵּינִי וּבֵינְךָ; וְאָרְבָּה אוֹתְךָ, בְּמֵאֵד מְאֹד.

2 I will establish My covenant between Me and you, and I will make you exceedingly numerous."

ג וַיִּפֹּל אֲבָרָם, עַל-פָּנָיו; וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, לְאֹמֶר.

3 Abram threw himself on his face; and God spoke to him further,

ד אֲנִי, הִנֵּה בְרִיתִי אֵתְךָ; וְהָיִיתָ, לְאָב הַמּוֹן גוֹיִם.

4 "As for Me, this is My covenant with you: You shall be the father of a multitude of nations.

ה וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-שְׁמֶךָ, אֲבָרָם; וְהָיָה שְׁמֶךָ אֲבָרָהֶם, כִּי אֲב-הַמּוֹן גוֹיִם נִתְתִּידָךְ.

5 And you shall no longer be called Abram, but your name shall be Abraham, for I make you the father of a multitude of nations.

4. Genesis 18:17-33

יז וַיְהוֹה, אָמַר: הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהֶם, אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה.

17 Now the Lord had said, "Shall I hide from Abraham what I am about to do

יח וְאֲבָרָהֶם--הָיָה לְגוֹי גָדוֹל, וְעַצוֹם; וְנִבְרְכוּ-בּו--כָּל, גוֹיֵי הָאָרֶץ.

18 since Abraham is to become a great and populous nation and all the nations of the earth are to bless themselves by him?

יט כִּי יַדְעִיתִיו, לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת-בָּנָיו וְאֶת-בֵּיתוֹ אַחֲרָיו, וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְהוָה, לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט--לְמַעַן, הִבִּיא יְהוָה עַל-אֲבָרָהֶם, אֶת אֲשֶׁר-דִּבֶּר, עָלָיו.

19 For I have singled him out, that he may instruct his children and his posterity to keep the way of the Lord by doing what is just and right, in order that the Lord may bring about for Abraham what He has promised him."

כ וַיֹּאמֶר יְהוָה, זַעֲקַת סְדֹם וְעֹמֶרָה כִּי-רָבָה; וְחַטָּאתָם--כִּי כְבֹדָהּ, מְאֹד. **20** Then the Lord said, "The outrage of Sodom and Gomorrah is so great, and their sin so grave!

כא אֲרֵדָה-נָא וְאֶרְאֶה, הֲפָצַעְתֶּהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה; וְאִם-לֹא, אֲדַעַה. **21** I will go down to see whether they have acted altogether according to the outcry that has reached Me; if not, I will take note."

כב וַיִּפְּנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים, וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה; וְאַבְרָהָם--עֹדֵדְנוּ עִמָּד, לִפְנֵי יְהוָה. **22** The men went on from there to Sodom, while Abraham remained standing before the Lord.

כג וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר: הֲאֵף תִּסְפֶּה, צְדִיק עִם-רָשָׁע. **23** Abraham came forward and said, "Will You sweep away the innocent along with the guilty?"

כד אִולי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים, בְּתוֹךְ הָעִיר; הֲאֵף תִּסְפֶּה וְלֹא-תִשָּׂא לְמַקּוֹם, לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ. **24** What if there should be fifty innocent within the city; will You then wipe out the place and not forgive it for the sake of the innocent fifty who are in it?

כה חַלְלָה לְךָ מִעֲשֵׂת כַּדְּבַר הַזֶּה, לְהַמִּית צְדִיק עִם-רָשָׁע, וְהָיָה כַּצְדִּיק, כְּרָשָׁע; חַלְלָה לְךָ--הַשֹּׁפֵט כָּל-הָאָרֶץ, לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט. **25** Far be it from You to do such a thing, to bring death upon the innocent as well as the guilty, so that innocent and guilty fare alike. Far be it from You! Shall not the Judge of all the earth deal justly?"

כו וַיֹּאמֶר יְהוָה, אִם-אֶמְצָא בְּסֹדֶם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר--וְנִשְׂאתִי לְכָל-הַמָּקוֹם, בְּעִבּוּרָם. **26** And the Lord answered, "If I find within the city of Sodom fifty innocent ones, I will forgive the whole place for their sake

כז וַיַּעַן אַבְרָהָם, וַיֹּאמֶר: הִנֵּה-נָא הוֹאֵלֶתִי לְדַבֵּר אֶל-אֲדֹנָי, וְאֲנֹכִי עֹפֶר וְאַפָּר. **27** Abraham spoke up, saying, "Here I venture to speak to my Lord, I who am but dust and ashes:

כח אולי יחסרון חמשים הצדיקים, חמשה--
התשחית בהמשה, את-כל-העיר; ויאמר, לא
אשחית, אם-אמצא שם, ארבעים וחמשה.
28 What if the fifty innocent should lack five?
Will You destroy the whole city for want of the
five?" And He answered, "I will not destroy if I
find forty-five there."

כט ויסף עוד לדבר אליו, ויאמר, אולי
מצאון שם, ארבעים; ויאמר לא אעשה,
בעבור הארבעים.
29 But he spoke to Him again, and said, "What
if forty should be found there?" And He
answered, "I will not do it, for the sake of the
forty."

ל ויאמר אל-נא יחר לאדני, ואדברה--אולי
מצאון שם, שלשים; ויאמר לא אעשה, אם-
אמצא שם שלשים.
30 And he said, "Let not my Lord be angry if I
go on: What if thirty should be found there?"
And He answered, "I will not do it if I find thirty
there."

לא ויאמר, הנה-נא הואלתי לדבר אל-אדני--
אולי מצאון שם, עשרים; ויאמר לא אשחית,
בעבור העשרים.
31 And he said, "I venture again to speak to
my Lord: What if twenty should be found
there?" And He answered, "I will not destroy,
for the sake of the twenty."

לב ויאמר אל-נא יחר לאדני, ואדברה אד-
הפעם--אולי מצאון שם, עשרה; ויאמר לא
אשחית, בעבור העשרה.
32 And he said, "Let not my Lord be angry if I
speak but this last time: What if ten should be
found there?" And He answered, "I will not
destroy, for the sake of the ten."

לג וילך יהוה--כאשר כלה, לדבר אל-
אברהם; ואברהם, שב למקומו.
33 When the Lord had finished speaking to
Abraham, He departed; and Abraham
returned to his place.

5. Babylonian Talmud Baba Batra 91a

ואמר רב חנן בר רבא אמר רב: אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם, עמדו כל גדולי אומות העולם בשורה ואמרו: אוי לו לעולם שאבד מנהיגו, ואוי לה לספינה שאבד קברינטא.

Rav Chana bar Rabba said in the name of Rav: On the day when Abraham our father departed from the world, all the great ones of the nations of the world came and stood in a row (in mourning), and said: "Woe to the world whose **leader [manhig]** has perished; woe to the ship whose captain has perished!"

6. Genesis Rabbah 30:10

את האלהים התהלך נח ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אמר משל לשר שהיו לו שני בנים אי גדול ואי קטן אמר לקטן הלך עמי ואמר לגדול בא והלך לפני כך אברהם שהיה כחו יפה (בראשית יז) **התהלך לפני** והיה תמים אבל נח שהיה כחו רע את האלהים התהלך נח ר' נחמיה אמר משל לאוהבו של מלך שהיה משתקע בטיט עבה הציץ המלך וראה אותו אמר ליה עד שאתה משתקע בטיט הלך עמי הדא הוא דכתיב את האלהים התהלך נח ולמה אברהם דומה לאוהבו של מלך שראה את המלך מהלך במבואות האפלים הציץ אוהבו והתחיל מאיר עליו דרך החלון הציץ המלך וראה אותו אמר לו עד שאתה מאיר לי דרך חלון בא והאיר לפני כך אמר הקב"ה לאברהם עד שתהא מאיר לי מאספוטמיה ומחברותיה בא והאיר לפני בארץ ישראל

Noah walked with God (Gen. 6:9) Rabbi Judah said: This may be compared to a king who had two sons, one grown up and the other a child. To the child he said, 'Walk *with* me,' but to the adult, 'Walk *before* me.' Similarly, to Abraham, whose [moral] strength was great, [He said,] **Walk before Me** (Gen. 17:1); of Noah, whose strength was feeble [it says], *Noah walked with God*.

Rabbi Nehemiah said: This may be compared to a king's friend who was getting stuck in thick mud, and when the king looked out and saw him, he said to him, "Instead of getting stuck in the mud, walk with me." As it is written, "Noah walked with God." And to what is Abraham comparable? To the friend of a king who saw the king walking through dark alleyways; when the friend saw this, he shone a light for him through the window. The king looked up and saw him, and he said, "Instead of lighting my way through the window, come and light the way before me." So, too, did the Holy One, blessed be God, say to Abraham, "Instead of shining a light for Me from Mesopotamia and its environs, come and light the way before Me in the Land of Israel."

7. Genesis Rabbah 39:1

אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם

The Lord said to Abram, "Go forth from your land" (Genesis 12:1)... Rabbi Isaac said: This may be compared to a man who was traveling from place to place when he saw a palace in flames (*birah doleket*). He wondered, "Is it possible that this palace has no one who looks after it [no *manhig*]?" The owner of the palace looked out at him and said, "I am the owner [*ba'al*] of the palace." Similarly, because Abraham our father wondered, "Is it possible that this world is without a leader [*manhig*]?" the Blessed Holy One looked out at him and said, "I am the owner [*ba'al*] of the world."

8. David Hartman, *A Heart of Many Rooms*, 1990, p. 30

It is only with the advent of Abraham that God's response to failure and disappointment changes and a covenantal theology emerges in place of a theology of the Creator God. Instead of divine rage and the unilateral use of power, God "admits" that the Lord of Creation cannot become the Lord of History unless human beings become responsible and accountable. God's presence in the world becomes conditional on human beings sharing the burden of history. This, then, is the meaning of covenantal mutuality. Covenant (*brit*) reflects the divine decision to share responsibility for history with human beings. The underlying metaphysical notion of self-limitation sets a new theology of history in motion wherein God is not the unilateral redeemer of history. The central norm of the covenantal framework is the assumption of moral responsibility.

9. Maimonides, Commentary to Mishnah Avot 1:6

הוֹשֵׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה לָךְ רֵב, וְקַנְה לָךְ חֵבֵר, וְהוֹי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת:

Yehoshua ben Perachiah said: Make for yourself a teacher, and acquire a friend, and judge every person in the scale of merit.

In general, there are three types of friends: someone befriended for the sake of utility (*haver to'ellet*), someone befriended for the sake of comfort (*haver nachat*), and someone befriended for the sake of a higher purpose (*haver ma'alah*).

A *haver* for the sake of utility, is like that of two partners in business or that of a sovereign and their army.

A *haver* of comfort has two types: a friend for benefit and a friend for trust. A friend for benefit is like the friendship between men and women and the like. But a friend for trust means a friend on whom one can rely without withholding anything in deed or in word, to whom one reveals everything – both good and bad with no concern that this will lead to any loss for either of them. For if one trusts the other to this extent, s/he will find great comfort in their discussion and their friendship.

A *haver* for a higher purpose refers to a situation where both desire and intend the same purpose, and that is good. Each will desire to draw strength from her/his friend as good comes to them both. This is the type of *haver* [the mishnah] commanded us to acquire - for example, the comradeship between a teacher and her/his disciple, and between a disciple and her/his teacher.

והחברים שלושה מינים : חבר תועלת, וחבר נחת, וחבר מעלה.

אמנם חבר התועלת הרי הוא כחברות שני השותפים, וחברות המלך וחייליו.

ואמנם חבר הנחת, הרי הוא שני מינים : חבר הנאה וחבר בטחון. אמנם חבר ההנאה הרי הוא כחברות הזכרים לנקבות וכיוצא בה. ואמנם חבר הבטחון הרי הוא שיהיה לאדם חבר שתבטח נפשו בו, לא ישמר ממנו לא במעשה ולא בדיבור ויגלה לו כל עניניו, הנאה מהם והמגונה מבלי חשש ממנו שישגיגהו בכל זה חסרון, לא אצלו ולא אצל זולתו. כי אם יגיע לנפש בטחון באיש עד לזה השעור תמצא רוב נחת בשיחתו ובחברותו.

ואוהב המעלה הוא שתהיה תאות שניהם וכונתם למטרה אחת, והיא הטוב וירצה כל אחד להעזר בחברו בהגיע הטוב ההוא לשניהם יחד. וזה הוא החבר אשר ציוה לקנותו, והא חברות הרב לתלמיד והתלמיד לרב.